

WYDZIAŁ OCENY TYPU i BUDOWY
BYDŁA MLECZNEGO

OCENA
TYPU i BUDOWY
KRÓW MLECZNYCH

OCENA TYPU I BUDOWY KRÓW MLECZNYCH

Wydział Oceny Typu i Budowy Bydła Mlecznego PFHBiPM zajmuje się:

- prowadzeniem oceny typu i budowy krów pierwiastek,
- opracowaniem i modyfikacją metodyki /regulaminu/ oceny typu i budowy bydła ras mlecznych z uwzględnieniem systemu informatycznego,
- prowadzeniem specjalistycznych szkoleń,
- przeprowadzeniem oceny typu i budowy krów ras mlecznych na życzenie hodowcy lub innego podmiotu.

Podstawowym zadaniem wydziału jest prowadzenie oceny typu i budowy krów pierwiastek ras mlecznych po buhajach testowych oraz ich rówieśnic. Zadanie to jest realizowane przez klasyfikatorów wchodzących w skład Wydziału Oceny Typu i Budowy. Dane z oceny typu i budowy krów pierwiastek stanowią podstawę szacowania wartości hodowlanej buhajów pod względem cech pokroju i stanowią drugą obok cech produkcyjnych grupę cech, dla których prowadzona jest krajowa oraz międzynarodowa ocena wartości hodowlanej buhajów.

Ponadto, wyniki oceny typu i budowy krów mlecznych wykorzystywane są do:

- wyboru krów na matki buhajów,
- planowania kojarzeń i prowadzenia selekcji w stadach hodowlanych,
- oceny bydła na wystawach hodowlanych,

Liniowe (szczegółowe) cechy pokroju stanowią podstawę nowoczesnego systemu klasyfikacji pokrojowej. Klasyfikacja liniowa opiera się na pomiarach (ocenie) indywidualnych cech pokroju. Skala ocen ma charakter liniowy i mieści się w przedziale od 1 do 9 pkt, a jej wartości skrajne odpowiadają skrajnościom biologicznym. W przypadku wysokości w krzyżu wynik oceny podany jest w centymetrach.

System oceny w Polsce obejmuje obecnie ocenę następujących cech liniowych (rasy PHF-HO, PHF-RW, RP, JE):

1. Wysokość w krzyżu – WK (cm)
2. Głębokość tułowia – GT
3. Szerokość klatki piersiowej – SK
4. Ustawienie zadu – ZU
5. Szerokość zadu – ZS
6. Postawa nóg tylnych-widok z boku –NB
7. Racice (wysokość piętki) - RA
8. Postawa nóg tylnych-widok z tyłu –NT
9. Zawieszenie przednie wymienia – ZP
10. Zawieszenie tylne wymienia – ZT
11. Więzadło środkowe wymienia – WW
12. Położenie wymienia – PW
13. Szerokość wymienia – SW
14. Ustawienie strzyków przednich – SP
15. Długość strzyków – SD
16. Ustawienie strzyków tylnych – ST
17. Charakter mleczny – CM
18. Kondycja - KO
19. Lokomocja – LO

W przypadku bydła w typie użytkowym mięsno-mlecznym oceniane są wszystkie cechy liniowe z wyjątkiem charakteru mlecznego oraz kondycji. Dodatkowo oceną objęte są cztery cechy uwzględniające specyfikę tych ras tj. obwód klatki piersiowej, grubość strzyków, umięśnienie przodu i zadu.

Poza cechami linowymi przeprowadza się ocenę ogólną (łącną) typu i budowy. Ogólna ocena końcowa krowy bazuje na następujących kategoriach opisowych w zależności od typu użytkowego krów:

typ użytkowy mleczny		typ użytkowy mięsno-mleczny	
kaliber i pojemność	-15%	kaliber	-20%
typ i budowa	-15%	typ i budowa	-15%
nogi i racice	-20%	nogi i racice	-10%
wymię	-50%	wymię	-30%
		umięśnienie	-25%

Ocena każdej kategorii jest wyrażona w skali od 50 do 100 pkt. Suma punktów poszczególnych kategorii po uwzględnieniu ich wag stanowi ogólną ocenę końcową zwierzęcia. Przy punktacji obowiązuje zasada, że zwierzęciu o lepszej budowie odpowiada większa liczba punktów. Oceny ogólne są dla hodowcy informacjami, które może natychmiast wykorzystać do selekcji w stadzie. Na ocenę końcową mają wpływ również różnego rodzaju wady, których ewentualne występowanie należy uwzględnić.

W 2010 roku realizując zadanie dotowane przez MRiRW w zakresie oceny typu i budowy bydła ras mlecznych grupa klasyfikatorów PFHBiPM oceniła 45 650 szt. pierwiastek.

Liczbę pierwiastek ocenionych z podziałem na rasy przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Liczba ocenionych pierwiastek z podziałem na rasy w 2010 roku.

Rasa	PIERWIASTKI			%
	Testowe (T)	Rówieśnice(R)	Razem	
PHF odmiana czarno-biała	19 562	24 078	43 640	95,60
PHF odmiana czerwono-biała	638	716	1 354	2,97
Polska Czerwona	0	153	153	0,33
Simentalska	95	408	503	1,10
Razem	20 295	25 355	45 650	100,00

Oceniono zbliżone ilości pierwiastek rówieśnic i testowych, stosunek R/T wyniósł 1,25.

Dane uwzględniające pierwiastki ocenione na rejonach działania poszczególnych spółek unasienniania zawarte są w tabeli 2.

Tabela 2. Liczba ocenionych pierwiastek na rejonach działania spółek unasienniania w 2010 roku.

Spółka unasienniania	PIERWIASTKI			%
	Testowe (T)	Rówieśnice(R)	Razem	
SHiUZ Bydgoszcz	7 825	9 615	17 440	38,20
WCHiRZ Tulce	5 500	7 215	12 717	27,86
MCHiRZ Łowicz	4 869	5 458	10 327	22,62
MCB Krasne	2 101	3 065	5 166	11,32

Procentowy rozkład oceny ogólnej uwzględniający interpretację oceny u pierwiastek ocenionych w 2010 roku, przedstawia tabela 3. Krowy w i laktacji są oceniane w zakresie od oceny niedostatecznej do bardzo dobrej.

Tabela 3. Zestawienie ocen ogólnych pierwiastek rasy PHF według interpretacji oceny (% udział).

Interpretacja oceny					
Niedostateczna (ND)	Słaba (SL)	Dostateczna (DS)	Dość dobra (DD)	Dobra (DB)	Bardzo dobra (BD)
0,2	1,0	6,7	43,1	48,4	0,6

Średnie wartości oceny za poszczególne kategorie oceny ogólnej oraz wysokości w krzyżu dla ras PHF oraz Simentalskiej przedstawione są w tabelach 4 i 5.

Tabela 4. Średnie oceny pierwiastek rasy PHF za poszczególne kategorie oceny ogólnej.

Rok	Kategoria oceny					
	Wysokość w krzyżu (cm)	Kaliber i pojemność	Typ i budowa	Nogi i racice	Wymię	Ogólna
2008	142,6	81,3	79,5	78,9	77,8	78,8
2009	143,3	81,9	79,8	79,2	78,1	79,2
2010	143,8	82,4	79,7	78,9	77,7	79,0

Tabela 5. Średnie oceny pierwiastek rasy Simentalskiej za poszczególne kategorie oceny ogólnej.

Rok	Kategoria oceny						
	Wysokość w krzyżu (cm)	Kaliber	Typ i budowa	Nogi i racice	Wymię	Umięśnienie	Ogólna
2008	139,8	79,9	80,1	78,2	77,9	78,2	78,7
2009	140,1	80,1	80,1	78,3	78,3	78,6	79,1
2010	140,7	80,7	80,2	78,7	78,8	78,7	79,4

Lokomocja jest cechą, która nabiera coraz większego znaczenia ze względu na tendencję wzrostową zmian systemu utrzymania zwierząt z uwięziowego na wolnostanowiskowy. Obecnie lokomocja jest cechą opcjonalną, ocenianą w stadach umożliwiającym jej ocenę. Procentowy udział krów z oceną lokomocji do wszystkich krów ocenionych w 2010 roku wynosi odpowiednio dla rasy PHF – 49%, dla rasy Simentalskiej – 37%.

W 2010 roku na życzenie hodowców klasyfikatorzy przeprowadzili ocenę typu i budowy u 3.481 szt. krów mlecznych w tym 1.397 szt. w i laktacji, 984 szt. w II laktacji oraz 1.100 szt. w dalszych laktacjach.

KONTAKT :

ul. Żurawia 22, 00-515 WARSZAWA
 tel. 22 5023343, e-mail: pfhb@pfhb.pl

KIEROWNIK WYDZIAŁU OCENY TYPU I BUDOWY BYDŁA MLECZNEGO

Roman Januszewski
 tel. 505 107 237, e-mail: r.januszewski@pfhb.pl

KLASYFIKATORZY	Telefon
Marek Solarek	505 107 235
Sławomir Piejaś	505 107 238
Sławomir Rządźewski	505 107 239
Andrzej Toroński	505 107 240
Leszek Materna	505 107 242
Czesław Kamiński	505 107 243
Grzegorz Przyjemski	505 107 245
Eugeniusz Orzechowski	505 107 246